

O klimatické krizi nestačí jen vykládat, děti potřebují zažít, že mohou přispět ke změně

TISKOVÁ ZPRÁVA

23. 11. 2021 - Kulatý stůl SKAV a EDUin hledal odpověď na otázku, co se potřebují žáci naučit ve škole v době globální klimatické krize. Aktuální výzkumy ukazují, že i když klimatickou krizi považují za jeden z nejaktuálnějších problémů světa, jejich znalosti a dovednosti v této oblasti nejsou hluboké a škola jim v tom příliš nepomáhá. Panelisté se shodli na tom, že stejně důležitý jako vzdělávací obsah a předávání znalostí při výuce, je budování hodnot a postojů, které se nemůže omezovat jen na výklad o tématu. K jakým závěrům panelisté dospěli?

Vzdělávání o klimatu RVP už umožňuje, školy k němu ale příliš nevybízí

Probíhající revize by podle panelistů neměly do RVP přidávat příliš nového vzdělávacího obsahu, ale spíš vybízet školy a učitele k tomu, aby klimatické vzdělávání do výuky skutečně začlenily, a to ve všech vzdělávacích oblastech. “Školy by měly studenty v zájmu o toto téma podporovat a umožnit jim, aby se mu věnovali napříč předměty, nejen v “science” předmětech, ale i v dějepise, zeměpise nebo sociologii, umožnit jim více projektového přemýšlení,” je přesvědčená studentka Klára Běličková. Spíš než přidávat obsah do RVP je podle účastníků diskuse důležité jej do výuky skutečně dostat.

“Environmentální výchova se na školách učí, současné RVP k tomu ale moc nevybízí. Porozumění světu přitom není možné bez výuky o změně klimatu. Je tu ale ještě druhá úroveň, v kurikulu by mělo být silně přítomné, že potřebujeme kompetenci k vytváření udržitelné budoucnosti. Naše kurikulum směřuje k tomu, že se budeme na budoucnost adaptovat, kurikula ve vyspělých zemích míří k tomu, že bude potřeba aktivně vytvářet něco lepšího,” upozorňuje Petr Daniš. V tom podle něj zatím české školství zaostává. Důsledkem je podle výzkumů představených Romanem Kroufkem (jeho prezentace je k dispozici [zde](#)) i malé sebevědomí českých dětí a jejich nedůvěra v to, že samy mohou dosáhnout změny. “Považuji za důležité, aby žáci prožili reálnou změnu. Pokud to bude odvyprávěné, odzkoušené a odškrtnuté, je to vědomost, kterou si podle toho, jaký k tomu mají osobní vztah, buď uchovají, nebo neuchovají,” souhlasil s ním Jan Jiterský.

Děti mají zažívat, že mohou samy dosáhnout změny

Má-li mít klimatické vzdělávání skutečný dopad, nesmí se omezovat jen na výklad před tabulí, shodli se panelisté. “Mluvíme o tom, jaké udělat změny v RVP, ale pokud nechceme zůstat jen u změny formy a opravdu změnit postoje dětí, musíme dávat příklady,” říká Rostislav Konopa. S Dagmar Grau se shodují, že příkladem musí jít učitelé a škola jako celek, ale také komunita, společnost na různých úrovních. Na úrovni ministerstva školství by

podle Rostislava Konopy mohlo být takovým příkladem, kdyby nové školní budovy byly stavěny v pasivním energetickém standardu.

Stejně důležité ale je, aby sami žáci mohli zažít, že mohou dosáhnout změny. “Děti chtějí klima a životní prostředí chránit, nevědí ale jak, nemají dostatek znalostí a dovedností a nevěří, že v takto velkém problému mohou samy něco změnit. Doslova říkají, že jsou na to malí páni, že to jsou oblasti, o kterých rozhoduje někdo jiný. Vzdělávání by mělo jít hlouběji do znalostí a ukazovat, co pro to může udělat každý člověk, umožnit dětem vstoupit do procesu, který tuto změnu přináší, aby jim rostlo sebevědomí a měly chuť a ambici pustit se do větších věcí,” myslí si Petr Daniš.

Projektová výuka má smysl zejména, když přesáhne hranice školy

Pro vzdělávání v průřezových tématech školy často používají projektové vyučování, platí to i o klimatickém vzdělávání. Podle panelistů je to dobrá cesta, jak dětem umožnit zažít, že mohou dosáhnout změny, ne vždy to ale školy umí. “Projektová výuka má ideálně přesáhnout hranici školy, když se dělá jen ve třídě, nemá to většinou takový dopad. Je náročná na čas a organizaci, ale dá se jí skutečně změnit ekologické vnímání, když žáci vidí pozitivní dopad na své okolí, ať už vyčistí potok, nebo přesvědčí místní prodejnu, aby omezila prodej výrobků se zbytečnými obaly,” myslí si Rostislav Konopa.

Důležité je vytvářet bezpečné prostředí pro diskusi

Při výuce o klimatické změně je podle Kláry Běličkové důležitý respekt ve vztahu mezi učitelem a studentem nebo žákem. “Učitel má být někdo, komu můžete říct svůj názor a nebudete za to poníženi. V některých oblastech nevíme, jaké je nejlepší řešení, a studenti by se neměli bát o nich přemýšlet. Na řadě škol je ale pořád velká hierarchie a studenti se bojí říct, že třeba četli o studii, podle které je to jinak, než co je učitel učí,” upozorňuje studentka gymnázia. Na základě zkušeností svých vrstevníků vnímá velké rozdíly v přístupu k výuce tohoto tématu mezi školami i mezi různými regiony. “Mně rezonuje vzájemná důvěra mezi učitelem a studentem, považuji to za klíčový moment, pokud má dojít k proměně,” souhlasí s ní Jan Jiterský.

Více prostoru ve výuce pro nadoborový přístup

Potřebujeme v kurikulu více akcentovat nadoborový přístup, zdůrazňuje Roman Kroufek a moderátor Jiří Kulich shrnuje: „Klimatická změna není jen nejnaléhavější výzva, která před lidmi stojí, ale ilustruje obecné rysy výzev, na něž člověk dnes musí reagovat a na něž by tedy mělo vzdělávání připravovat - komplexnost/propojenost/mezioborovost, a tedy potřebu prostoru pro holistický a interdisciplinární přístup, rozvíjení systémového myšlení a schopnosti předvídání a práce s nejistotou. Nové RVP by na to mělo reagovat lépe než to dosavadní.“

Panelisté:

- Klára Bělíčková, studentka Gymnázia na Zatlance, Fridays for Future
- Petr Daniš, vzdělávací centrum TEREZA, Pracovní skupina pro klimatické vzdělávání Rady vlády pro udržitelný rozvoj ČR
- Dagmar Grau, Střední škola obchodní, Praha 2
- Jan Jiterský, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, předseda expertního panelu pro RVP ZV
- Rostislav Konopa, Bratrská škola, Praha 7, zástupce Učitelské platformy
- Roman Kroufek, Pedagogická fakulta Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

Diskuzi moderoval:

Jiří Kulich, Středisko ekologické výchovy SEVER a Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, Výbor pro vzdělávání Rady vlády pro udržitelný rozvoj

Zdroje informací:

Záznam Kulatého stolu SKAV a EDUin – [ZDE](#)

Tisková zpráva SKAV k tématu vzdělávání o změně klimatu – [ZDE](#)

Publikace **Klima se mění – a co my? Proč a jak se učit o změně klimatu** – [ZDE](#)

Průzkum **České klima 2021**. Mapa českého veřejného mínění v otázkách změny klimatu – [ZDE](#)

Shrnutí výzkumu a výzkumné reporty k jednotlivým věkovým skupinám zveřejnil Člověk v tísni – [ZDE](#)

Průzkum ze vzdělávacího programu JSNS – [ZDE](#)

Kontakty pro média:

Radka Hrdinová, PR specialista SKAV: radka.hrdinova@skav.cz / 603 177 791

Pavla Lioliasová, vedoucí komunikace EDUinu: pavla.lioliasova@eduin.cz / 725 511 663